

'De dingen die voorbijgaan' van TGA is fenomenaal

Zelfs de sneeuw is zwart in 'De dingen die voorbijgaan', de toneelbewerking van Louis Couperus' beroemde roman voor Toneelgroep Amsterdam en het Antwerps Toneelhuis.

'De dingen die voorbijgaan' als choreografie van het noodlot

Als een gitzwarte wolk bewegen de familieleden zich, ondanks al wat hen scheidt, nauw aaneengesloten, als in een choreografie van het noodlot, over het podium.

Couperus op zijn best, ontdaan van alles wat hem misschien ouderwets of overjarig maakte, teruggebracht tot de kern. Fenomenaal, vol beelden die lang op je netvlies beklijven.

Incest, pedofilie, moord en overspel, Couperus' roman 'Van oude mensen de dingen die voorbijgaan' schuwt geen enkel taboe. Integendeel en misschien is die overdaad aan drama wel juist het zwakke punt van het boek.

Maar niet bij regisseur Ivo van Hove. Zelfs de meest melodramatische ontwikkelingen worden onder zijn strakke regisseurshand opeens invoelbaar en overtuigend.

Geen moment glibbert hij weg in al dat drama, steeds houdt hij zijn ploeg in en overtuigt daarmee des te meer.

Vrijwel de voltallige acteursploeg van Toneelgroep Amsterdam treedt aan, aangevuld met enkele toppers van Toneelhuis Antwerpen.

Immense spiegel

Dat alleen al maakt deze voorstelling tot een hoogtepunt in het theaterseizoen 16/17.

In een langgerekte formatie van stoelen aan twee kanten, een effect dat optisch nog verdubbeld wordt door een immense spiegel, bewegen zij zich als een oud-Grieks koor, allen gehuld in het diepzwart, met hooguit een klein grijs accent hier en daar.

Beklemming

Ooit, zestig jaar geleden, was er een moord uit passie. En hoewel de hoogbejaarde grootmoeder Dercksz (een indrukwekkende rol van Frieda Pittoors) en haar amant Emile Takma (een al even mooie Gijs Scholten van Aschat) menen dat niemand van die moord weet, behalve de al even oude dokter Roelofsz (Fred Goessens, ontroerend in al zijn krakkemikkigheid), drukt het geheim al generaties lang op de familie.

De beklemming die de familie in zijn ban houdt, heeft op elk van de kinderen Dercksz, inmiddels zelf al zestigers en zeventigers zijn invloed gehad. Geen van hen is gelukkig, allemaal worstelen ze met demonen.

Als kleinzoon Lot Dercksz (Aus Greidanus jr.) en kleindochter Elly Takma (Abke Haring) gaan trouwen, lijkt het even alsof er verlossing mogelijk is.

Tijdens hun huwelijksreis naar Italië, duikt er kleur op op het podium, is er uitbundigheid in een scène waarin de twee geliefden zich laten gaan.

Het mag niet baten. Ook zij gaan ten onder aan het zwarte dat de familie beheerst. Terwijl gitzwarte sneeuw neerdwarrelt op een strakke formatie van al even zwarte paraplu's besef je: aan deze vloek is geen ontsnapping mogelijk.

Toneel

'De dingen die voorbijgaan', door Toneelgroep Amsterdam i.s.m. Toneelhuis Antwerpen naar het boek van Louis Couperus. Bewerking: Koen Tachelet. Met o.a. Aus Greidanus jr., Frieda Pittoors, Gijs Scholten van Aschat, Hans Kesting en Maria Kraakman. Regie: Ivo van Hove. Vormgeving: Jan Versweyveld. Bijgewoond op 8 december in de Stadsschouwburg te Amsterdam. Hier nog te zien t/m 22 december. www.tga.nl